

ROMA RYŚ-JUREK

POZYCJA POLSKIEGO ROLNICTWA W UNII EUROPEJSKIEJ

Słowa kluczowe: *rolnictwo, produkcja rolna, dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego*

STRESZCZENIE

Celem artykułu było przedstawienie pozycji polskiego rolnictwa na tle Unii Europejskiej na podstawie produkcji i dochodu z rodzinnego gospodarstwa rolnego w latach 2005-2013. Najpierw opisano sytuację polskiego rolnictwa, potem pokazano znaczenie sektora rolnictwa dla gospodarek krajów UE. Na końcu, na podstawie rankingów, określono pozycję polskich gospodarstw rolnych w UE według wartości ich produkcji ogółem, dochodu z rodzinnego gospodarstwa rolnego oraz dochodu pomniejszonego o wartość subwencji. Okazało się, że w 2013 roku Polska zajęła odpowiednio 23-cie, 23-cie i 15-te miejsce według tych danych.

ROMA RYŚ-JUREK

THE POSITION OF THE POLISH AGRICULTURE IN THE EUROPEAN UNION

Keywords: *agriculture, agricultural output, family farm income*

SUMMARY

The purpose of this article was to present the position of the Polish agriculture on the background of the European Union according to the production and family farm income in the years 2005-2013. Firstly, the situation of Polish agriculture was described, then the importance of the agricultural sector to the economies of EU countries was showed. At the end, on the basis of rankings, the position of the Polish agricultural farms in the EU according to the value of their total production, family farm income and family farm income minus the subsidies were set out. It turned out that in 2013 Poland takes up 23-rd, 23-rd and 15th place according to these data.

e-mail: rys-jurek@up.poznan.pl

ANNA NOWAK

KONKURENCYJNOŚĆ WYNIKOWA GOSPODARSTW ROLNYCH W POLSCE NA TLE POZOSTAŁYCH KRAJÓW UNII EUROPEJSKIEJ W ŚWIETLE DANYCH FADN

Słowa kluczowe: konkurencyjność, gospodarstwa rolne, FADN, Polska, Unia Europejska

STRESZCZENIE

Celem opracowania jest ocena konkurencyjności wynikowej towarowych gospodarstw rolnych w Polsce w porównaniu do pozostałych krajów Unii Europejskiej w latach 2009-2013. Badania przeprowadzono w oparciu o dane pochodzące z bazy danych unijnego systemu rachunkowości gospodarstw rolnych - FADN (Farm Accountancy Data Network). Analizy dokonano na podstawie wybranych wskaźników opłacalności, dochodowości i produktywności czynników produkcji. Wyniki badań wskazują na relatywnie niską konkurencyjność wynikową badanych towarowych gospodarstw rolnych w Polsce. Wartości większości przyjętych do analizy wskaźników kształtują się na poziomie niższym, niż przeciętnie w 27 krajach UE. Dotyczy to zwłaszcza produktywności pracy, osiągała ona w latach 2009-2013 jedynie 27,2% średniego poziomu unijnego. Niższą efektywność wykorzystania tego czynnika produkcji odnotowano w badanym okresie tylko w Bułgarii, Rumunii i na Słowenii. Przewagę w stosunku do średniej unijnej osiągają polskie gospodarstwa rolne objęte systemem rachunkowości rolnej jedynie w zakresie opłacalności i dochodowości produkcji.

ANNA NOWAK

THE COMPETITIVE PERFORMANCE OF THE FARMS IN POLAND COMPARING TO OTHER EUROPEAN UNION COUNTRIES BASING UPON FADN DATA

Keywords: competitiveness, farms, FADN, Poland, European Union

SUMMARY

The aim of the study is to assess the competitive performance of farms in Poland comparing to other European Union countries in 2009-2013. The study was conducted basing upon the accounting data from commercial farms participating in the FADN (Farm Accountancy Data Network) in European Union. The analysis was based on selected indicators of profitability and productivity of production factors. The results indicate a relatively low competitive performance of farms in Poland. The values of the majority of analyzed indicators are at the lower level than the average in the 27 EU countries. This applies especially to labour productivity, it reached in 2009-2013 only 27.2% of the average EU level. Only Polish farms covered by the rural accounting system reach an advantage in terms of the profitability index and production profitability ratio in relations to EU average.

e-mail: anna.nowak@up.lublin.pl

MICHAŁ FIGURA

WPLYW ORGANIZACJI PRODUKCJI NA STOPIEŃ ZRÓWNOWAŻENIA GOSPODAROWANIA ZASOBAMI ZIEMI W POLSCE

Słowa kluczowe: *organizacja produkcji, bilans glebowej materii organicznej*

STRESZCZENIE

W pracy podjęto problem wpływu organizacji produkcji w poszczególnych województwach w Polsce na stopień zrównoważenia gospodarowania zasobami ziemi. Określono go na podstawie salda bilansu glebowej materii organicznej przy wykorzystaniu współczynników jej degradacji i reprodukcji wynikającej z uprawy roślin, nawożenia obornikiem oraz wartości wynikającej z ewentualnego przyorania słomy. Podstawę analizy stanowiły dane GUS z 2013 roku. Ogólny bilans glebowej materii organicznej średnio w Polsce był ujemny i w przypadku rzeczywistego zużycia obornika wynosił - 0,27 t/ha, natomiast gdyby zużyto całą masę obornika wyprodukowanego przez zwierzęta wyniósłby - 0,15 t/ha. Dla zrównoważenia ujemnego bilansu niezbędne było przyoranie słomy w ilości 1,5 t/ha lub 0,8 t/ha w zależności od ilości wprowadzonego do gleby obornika. W pięciu województwach, tj. małopolskim, świętokrzyskim, mazowieckim, podkarpackim i podlaskim, przy rzeczywistym zużyciu obornika przyoranie słomy wytworzonej w gospodarstwach, pomniejszone o zużycie dla zwierząt, nie jest w stanie zapewnić dodatniego bilansu glebowej materii organicznej.

MICHAŁ FIGURA

IMPACT OF ORGANIZATION OF PRODUCTION ON THE DEGREE OF EARTH RESOURCES SUSTAINABILITY IN POLAND

Keywords: *organization of production, balance of soil organic matter*

SUMMARY

In this work the problem of the influence of the organization of production in the various provinces in Poland at the level of sustainability of farming. It was determined based on the balance of soil organic matter using the coefficients degradation and reproduction resulting from crops, manure, and the value resulting from any plowing straw. The basis for the analysis was the GUS data from 2013. The overall balance of soil organic matter on average in Poland was negative and in case of actual use of manure was - 0.27 t/ha, and if he was used a whole bunch of manure produced by the animals would be - 0.15 t/ha. To counterbalance the negative balance was necessary plowing straw in the amount of 1,5 t/ha or 0,8 t/ha, depending on the quantity introduced into the soil manure. In five provinces, ie. malopolskie, swietokrzyskie, mazowieckie, podkarpackie and podlaskie, with actual consumption plowing straw manure produced on farms, less consumption of animal is not able to provide a positive balance of soil organic matter.

e-mail: michalf6@tlen.pl

WOJCIECH GOSZCZYŃSKI, WOJCIECH KNIEĆ, RYSZARD KAMIŃSKI

TEORIA SIECIOWYCH ZACHOWAŃ KONSUMENTÓW NA RYNKU ŻYWNOSCI WYSOKIEJ JAKOŚCI

Słowa kluczowe: *żywność wysokiej jakości, postawy konsumentów, alternatywne sieci żywieniowe, klastry producentów żywności lokalnej*

STRESZCZENIE

Celem artykułu jest przedstawienie znaczenia sieciowych zachowań konsumentów na rynku żywności. Praca ma charakter teoretyczny i bazuje na koncepcjach: zwrotu jakościowego, alternatywnych sieci żywieniowych, klastrów. Rynek szeroko rozumianej żywności wysokiej jakości jest społecznie specyficzny. Bazuje on na krótszych sieciach łączących producentów i konsumentów, ważną rolę pełni zaufanie oraz nieformalne sposoby zapewniania jakości produktów. Poza samą żywnością istotne mogą być na nim: sposoby produkcji, odwołania do tradycji, ochrony środowiska czy społeczna sprawiedliwość handlu. Jednocześnie rynek tej żywności może stanowić ciekawą alternatywę dla niewielkich, indywidualnych gospodarstw rolnych oraz nowych ruchów konsumenckich. Wymaga to jednak przekonfigurowania relacji wiążących producenta, przetwórcę i konsumenta. W artykule przedstawione zostały teoretyczne modele usieciowienia rynku żywności wysokiej jakości.

WOJCIECH GOSZCZYŃSKI, WOJCIECH KNIEĆ, RYSZARD KAMIŃSKI

THEORY OF CONSUMER'S NETWORK BEHAVIOURS AT QUALITY FOOD MARKET

Keywords: *high quality food, consumers attitudes, alternative food networks, clusters of high quality food products*

SUMMARY

The article focuses on the importance of relationships bonding farmers producing high quality food and consumers into relatively constant, viable and feasible networks. The article is devoted to theoretical analysis of consumption role inside alternative food networks. Actors are looking for a new theoretical perspective on consumption-production relations.

e-mail: Wojciech.goszczynski@gmail.com

ANNA FLOREK-PASZKOWSKA

WSPÓŁCZESNE SPÓŁDZIELNIE SPOŻYWCZE W POLSCE NA TLE HISTORYCZNYM

Słowa kluczowe: *spółdzielczość, kooperatywy spożywcze, lokalna produkcja i dystrybucja żywności, działalność społeczna, pionierzy spółdzielczości*

STRESZCZENIE

Tradycja polskiej spółdzielczości sięga II połowy XIX wieku. Spoglądając na naszą historię - ruch spółdzielczy przetrwał okres zaborów, I oraz II wojny światowej. Jednak mało osób zna polskie tradycje spółdzielcze i cele jakie przyświecały ich rozwojowi. Niewiele osób kojarzy także nazwiska prekursorów ruchu spółdzielczego w naszym kraju¹, w tym kojarzy nazwisko Żeromskiego z nazwą czasopisma „Społem”, którego był twórcą. Czasopismo to powstało wraz z założeniem Towarzystwa Kooperatystów (1906). Propagowało ono spółdzielczość, zwłaszcza spożywców. Jednakże wydarzenia polityczne w naszym kraju po 1945 roku spowodowały przerwanie tradycji spółdzielczości. Dla wielu starszych osób, także dzisiaj, spółdzielczość kojarzy się negatywnie z czasami PRL-u. Od kilku lat pamięć i doświadczenie w organizowaniu spółdzielni powraca w formie kooperatyw spożywczych oraz innych nieformalnych inicjatyw społecznych. W Polsce stanowią one nowy wyraz ruchu społeczno-gospodarczego, w który najbardziej zaangażowane jest młode pokolenie (20-30 latków). Powstaje pytanie: czy jest to tymczasowy trend, głównie spowodowany światowym kryzysem ekonomicznym, który spowodował sięgnięcie i powrót do starych idei spółdzielczych, jak się okazuje pomocnych i aktualnych w rozwiązywaniu wielu problemów zaistniałych w obecnych czasach? Być może ten trend ma szansę się utrwalić? Artykuł ma na celu przyjrzenie się temu zjawisku.

ANNA FLOREK-PASZKOWSKA

MODERN FOOD COOPERATIVES IN POLAND AGAINST THE BACKGROUND OF HISTORY DETERMINANTS

Keywords: *cooperative movement, food cooperatives, local food production and distribution, social activities, cooperative pioneers*

SUMMARY

The tradition of Polish cooperative movement dates back to the second half of the 19th century. Looking at our history – the cooperative movement has survived the Partitioning of Poland, as well as the First and Second World War. However, few people know the Polish cooperative traditions and objectives that lead to their development. Equally few people recognize the names of the cooperative movement precursors in our country and associate Stefan Żeromski's name with the name of the “Społem”, magazine which he founded. The

---

¹ Można do nich zaliczyć m.in.: Staszica, a później Makowieckiego, Magnusa, Nagórnego, Statkowskiego, Abramowskiego, Mielczarskiego, Wojciechowskiego i in.

magazine was created with the establishment of the Cooperative Society (1906). They popularized food cooperatives the most. However, political events in our country after 1945 caused an interruption in cooperative traditions. For many older people, even today cooperatives are associated negatively with the times of communism. For the last several years, the memory and experience in organizing cooperatives has returning in the form of modern food cooperatives and other informal social initiatives. In Poland, they constitute a new form of socio-economic movement, which involves mostly younger generations. The question is whether this is a temporary trend, mainly due to the global economic crisis, which triggered a return to the old idea of cooperative activity, as it turns out to be helpful and relevant in solving many problems encountered in modern times? Perhaps this trend has a chance to persist? This paper aims to examine this phenomenon.

e-mail: anna.florek-paszowska@uj.edu.pl

MARIA JOLANTA ORŁOWSKA

**DZIAŁANIA PODEJMOWANE W CELU POPULARYZOWANIA
ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII NA PRZYKŁADZIE KUJAWSKO-
POMORSKIEGO OŚRODKA DORADZTWA ROLNICZEGO**

Słowa kluczowe: *odnawialne źródła energii, biomasa rolnicza, działania doradcze*

STRESZCZENIE

Przedstawiono działania podejmowane w Kujawsko-Pomorskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego dla popularyzowania odnawialnych źródeł energii (OZE). Wykorzystano dane sprawozdawcze KPODR z lat 2011-2014. Przedstawiona analiza pokazała, że Ośrodek pełni ważną rolę w regionie w popularyzowaniu OZE. Doradcy podejmowali wiele działań dla podniesienia świadomości ludności zamieszkującej region do korzystania ze źródeł energii przyjaznych dla środowiska. Obejmowały one: porady, szkolenia, konferencje oraz lustracje w gospodarstwach. W miesięczniku „Wieś Kujawsko-Pomorska” oraz na stronie internetowej Ośrodka publikowano artykuły poświęcone tej tematyce. Wielu prowadzących gospodarstwa było zainteresowanych informacjami dotyczącymi możliwości wykorzystania konkretnych źródeł energii (zwłaszcza w swoich domach i gospodarstwach): biomasy, kolektorów słonecznych czy małych elektrowni wiatrowych oraz pozyskiwania środków finansowych na ich wykonanie.

MARIA JOLANTA ORŁOWSKA

**ADVISORY ACTION TAKEN FOR PROMOTING RENEWABLE ENERGY
SOURCES ON EXAMPLE OF KUJAWSKO-POMORSKIE AGRICULTURAL
ADVISORY CENTRE**

Keywords: *renewable energy, agricultural biomass, advisory activities*

SUMMARY

The activities undertaken in the Kujawsko-Pomorski Agricultural Advisory Centre for the promotion of renewable energy sources (OZE) were presented. Data reporting KPODR from the period 2011-2014 was used. The analysis showed that the Centre plays an important role in the region in promoting OZE. Consultants undertook a number of activities to raise awareness of people living in the region to use energy sources that are environmentally friendly. These included: advice, training, conferences and audits on farms. The monthly magazine *Wieś Kujawsko-Pomorska* and the website of the Centre published articles devoted to this theme. Many of the farmers were interested in information on the possibility of using specific sources of energy (especially in their homes and farms) such as biomass, solar and small wind power plants, and methods of raising funds for their execution.

e-mail: orjol@utp.edu.pl

STEFAN PIETRZAK, JUSTYNA FILA

OCENA SKŁADU NAWOZÓW NATURALNYCH W WYBRANYCH GOSPODARSTWACH ROLNYCH Z PÓLNOCNEGO MAZOWSZA

Słowa kluczowe: *nawozy naturalne, skład obornika, gnojówki i gnojowicy, gospodarstwo rolne, województwo mazowieckie*

STRESZCZENIE

W pracy przedstawiono ocenę wyników oznaczeń składu nawozów naturalnych stosowanych w gospodarstwach z północnego Mazowsza, traktując te wyniki jako ważne nośniki informacji dla rozwoju działalności naukowo-badawczej i doradczej. Stwierdzono w szczególności, że wartości określonych laboratoryjnie makroelementów w nawozach naturalnych były zróżnicowane w zależności od ich pochodzenia i rodzaju, a także w ramach wyodrębnionych grup nawozów. Zawartość badanych składników w nawozach naturalnych i ich sucha masa były ze sobą silnie skorelowane. Na tle uzyskanych wyników, wskazano m.in. na potrzebę: a) opracowania obiektywnej klasyfikacji nawozów naturalnych, opartej na zawartości w nich suchej masy, b) prowadzenia prac nad alternatywnymi, bądź też uproszczonymi metodami określania składu nawozów naturalnych, c) oznaczania w ramach standardowych analiz składu nawozów naturalnych, zawartości w nich azotu całkowitego oraz mineralnych form tego składnika, a przede wszystkim azotu amonowego.

STEFAN PIETRZAK, JUSTYNA FILA

THE ASSESSMENT OF THE NATURAL FERTILIZERS COMPOSITION FROM SELECTED FARMS FROM THE NORTH MAZOVIA

Keywords: *natural fertilizers, composition of manure, liquid manure and slurry, farm, Mazowieckie voivodship*

SUMMARY

The paper presents evaluation results of determination the composition of natural fertilizers used in farms from the north Mazovia, treating these results as an important carrier of information for the development of research and an advisory. It was found in particular that values determined in the laboratory macronutrients in natural fertilizers were varied according to their origin and type, as well as within their different groups. The content of analyzed components in natural fertilizers and their dry weight was strongly correlated with each other. On the basis of achieved results the following needs were identified a) develop an objective classification of natural fertilizers based on the contents of its dry matter b) investigating alternative or simplified methods of assessing the composition of natural fertilizers c) marking total nitrogen and its mineral forms mainly ammonium nitrogen as a part of standard procedures within natural fertilizers tests.

e-mail: s.pietrzak@itp.edu.pl

KATARZYNA PIECZUL, AGNIESZKA PEREK, ILONA ŚWIERCZYŃSKA

LABORATORYJNA OCENA SKUTECZNOŚCI SUBSTANCJI CZYNNYCH FUNGICYDÓW W OGRANICZANIU WZROSTU PATOGENÓW RZEPAKU

Słowa kluczowe: rzepak, grzyby patogeniczne, skuteczność fungicydów

STRESZCZENIE

Celem pracy była ocena skuteczności ograniczania przez fungicydy stosowane w ochronie rzepaku, wzrostu liniowego grzybów wywołujących najważniejsze jego choroby. W badaniach wykorzystano izolaty: *A. brassicae*, *A. brassicicola* i *A. alternata* (czern krzyżowych), *L. maculans* (sucha zgnilizna kapustnych), *B. cinerea* (szara pleśń) oraz *S. sclerotiorum* (zgnilizna twardzikowa). Badania wrażliwości izolatów w/w gatunków wykonano w warunkach laboratoryjnych na pożywce PDA zawierającej substancje czynne fungicydów w stężeniu 1 i 6 ppm. W badaniach wykorzystano: azoksystrobinę (strobiluryny); cyprokonazol, tebukonazol, tetrakonazol (triazole); prochloraz (imidazol) oraz karbendazym i tiofanat metylowy (benzimidazole). Badane fungicydy charakteryzowały się dużą zmiennością hamowania wzrostu izolatów badanych gatunków. Najskuteczniej wzrost patogenów ograniczały prochloraz i triazole. Słabo wzrost kolonii *L. maculans*, *B. cinerea* oraz *Alternarias* spp. ograniczały substancje z grupy benzimidazoli, natomiast azoksystrobina była nieskuteczna w ograniczaniu wzrostu większości izolatów *S. sclerotiorum* oraz części izolatów *B. cinerea*.

KATARZYNA PIECZUL, AGNIESZKA PEREK, ILONA ŚWIERCZYŃSKA

THE LABORATORY ASSESSMENT EFFICACY OF FUNGICIDE ACTIVE INGREDIENTS FOR GROWTH INHIBITION OF OILSEED RAPE PATHOGENS

Keywords: oil seed rape, pathogenic fungi, fungicide efficacy

SUMMARY

The aim of the study was to evaluate the efficacy of growth inhibition of the most important oilseed rape disease agents, by fungicides used for the crop protection. Isolates: *A. brassicae*, *A. brassicicola* and *A. alternata* (black spot disease), *L. maculans* (stem canker), *B. cinerea* (gray mold) and *S. sclerotiorum* (*sclerotinia* stem rot) were used. The study was performed under laboratory conditions, on PDA medium containing: azoxystrobin (strobilurin), cyproconazole, tebuconazole, tetraconazole (triazoles), prochloraz (imidazole), carbendazim and thiophanate-methyl (benzimidazoles) in concentrations 1 and 6 ppm. The tested fungicides were characterized by high variability of growth inhibition level of the tested species. Prochloraz and triazoles limited the growth of tested species the most effectively. The weakest inhibition level for *L. maculans*, *B. cinerea* and *Alternaria* spp. was shown by benzimidazoles, while azoxystrobin was ineffective for grown reducing most of *S. sclerotiorum* and some of *B. cinerea* isolates.

e-mail: K.Pieczul@iorpib.poznan.pl